

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Hyperaspistes Diatribae Aduersus Seruum Arbitrium Martini Lutheri

Erasmus, Desiderius

Coloniæ, 1526

VD16 E 3030

76. 77. 78 Illudunt[ur] cauillatio[n]es Lutheri de Erasmi impietate, &
discutiuntur.

urn:nbn:de:hbz:466:1-34433

resurrectio & uita æterna? Nisi non fuerunt ingeniosi philosophi illi & Græci, q Athenis Paulū hæc docentē spermologon & nouorū dæmoniorū assertorem dicebāt. Portius Festus Actū. 24. Paulū infanū clamabat, ob prædicationē æternæ uitæ. Quid Plynius de ijs rebus latrat libr. 7? Quid Lucianus, tantum ingenium? Stupidi ne illi fuerunt? Deniq; adhuc hodie pleriq; quo sunt maiore ingenio & eruditione, hoc magis rident eum articulum & fabulā esse putant, idq; palam. Nam occulte nullus plane hominū, nisi spiritu sancto perfusus, nouit, credit, aut optat salutem æternam, etiam si uoce et stilo iactitēt. Atq; utinā eodē fermēto & tu & ego liberi eēmus, mi Erasme, tam rarus ē in hoc articulo fidelis animus. Habeo ne definitionis huius sensum?

76 ¶ Igit̃ Erasmo authore, Lib. arb. est uis uoluntatis, quæ potest a seipsa uelle & nolle uerbum & opus dei, quibus ducitur ad ea quæ excēdunt & captum & sensum eius. Si uero potest uelle & nolle potest & amare & odisse. Si amare & odisse, potest & aliquantulum facere legē, & credere Euangelio. Quia impossibile est, si aliquid uelis aut nolis, ut nō aliquid operis ea uolunrate possis, etiam si prohibēte alio, perficere non possis. Iam cum inter opa dei, quæ ad salutem perducunt, mors, crux, & oīa mala mundi numerent, poterit humana uoluntas & mortem & sui perditionem uelle. Quin omnia uelle potest, dum uerbum & opus dei uelle potest. Quid em̃ infra, supra, intra, extra uerbum & opus dei, nisi Deus ipse uspiam esse potest? Quid autem hic relinquitur gratiæ & spiritui sancto? Hoc plane est diuinitatem lib. arb. tribuere, siquidem legem & Euangelio
on

on uelle, peccatum nolle & mortē uelle, diuinæ uir-
tutis est solius, ut Paulus non uno loco dicit. Proin-
de nemo post Pelagianos rectius de li. ar. scripsit, q̃
Erasmus. Diximus enim superius libere arbitrium
esse diuinum nomen ac diuinā uirtutem significare
Hanc uero nemo illi tribuit haftenus præter Pela-
gianos. Sophistæ enim quicquid sentiant, longe ali-
ter certe loquuntur. Quin Pelagianos quoque lon-
ge superat Erasmus. Illi enim toto libero arbitrio
eam diuinitatem tribuūt, Erasmus dimidio. Siqui-
dem illi faciūt liberi arb. duas partes, uim discernē-
di & uim eligēdi, alterā rationi, alterā uolūtati affi-
gentes, qđ & Sophistæ faciūt. Sed Erasmus, postha-
bita discernendi ui, solā extollit uim eligendi, ita
claudum ac semiliberum arbitrium, Deum facit.
Quid putas erat factururus, si totum liberum arbitri-
um fuisset descripturus?

78 ¶ Sed nō hoc contentus, philosophos etiā ex-
cædit. Apud illos em̃ nōdū definitum est, an aliqd
seipm possit mouere. Ibiq; toto corpore philosop-
hiæ dissentiant Platonici & Peripatetici. Sed apđ
Erasmū, libe. arb. suapte ui sese nō mō mouet, sed
applicat, etiam ad ea quæ sunt æterna, id est incom-
prehensibilia sibi, plane nouus & inauditus defini-
tor libe. arbi. qui Philosophos, Pelagianos, Sophis-
tas, & oēs lōge post se reliquit. Ne hoc satis, nec sis-
bi parcat, sibiq; ipsi plus q̃ omnibus alijs dissidet &
pugnat. Antea em̃ dixerat. Voluntatē humanā pr-
sus eē inefficacē sine grā (nisi hoc ioco dixerit) hic ue-
ro ubi serio definit, dicit, humanā uolūtātē habe-
re eā uim, qua efficax sit applicare sese ad ea quæ
sunt salutis æternæ, id est, quæ sunt incomparabili-
F 4 ter lu

ter supra uim illam. Ita & seipso quoque superior est
hac pte Erasmi. Vides ne mi Erasme, hac definitioe
teipm pdi (imprudenter credo) qd haez rez nihil ois
no intelligis, uel prorsus incogitans & contēnens, de
illis scribas, ignarus qd loquaris uel quid affirmes.
Et ut supra dixi, minus dicis & plus tribus lib. arb.
q̄ oēs alij, dum neq; totū lib. arb. describis, oia tamē
illi tribuis. Tolerabilius lōge tradunt Sophistae, uel
saltē pater eorū Petrus Longobardus, q̄ lib. arb. di
cunt esse facultatē discernēdi, deinde & eligēdi, boni
quidē, si assit gratia, mali uero, si desit gratia, pla
neq; cum Augustino sentit liberū arbitriū, suapte
ui, nō posse nisi cadere, nec ualere nisi ad peccandū.
Vnde & seruū potius q̄ liberū arbitriū uocat Au
gustinus libro. 2. cōtra Iulianū. Tu uero utrinq; pa
rem uim facis lib. arb. qd suapte sine gratia ui, & se
se applicare possit ad bonū, & sese auertere a bono.
Non em̄ cogitas, q̄ magnū tribuas illi hoc p̄nomi
ne, SEU SEIPSAM, dum dicis, potest se appli
care, prorsus scilicet excludis spiritum sanctum cū
om̄i uirtute sua, tanq̄ supfluum & non necessariū.
Damnabilis igitur est tua definitio, etiam apud So
phistas, qui nisi inuidia excæcati in me sic insani
rent, in tuum libellum, furerent potius. Nunc quia
Lutherum petis, etiam si contra teipsum & illos di
cas, nihil nisi sanctū & catholicum dicis, tāta est pa
tientia sanctorum uirorum.

87 ¶ Non hac dico qd Sophistae sniam deli
bero arbitrio probem, sed qd tolerabiliore esse du
cam q̄ Erasmi, pp̄ius em̄ accedūt ad ueritatē. Non
em̄ illi liberū arbitrium, sicut ego, nihil esse dicūt, tñ
cum sine gratia ipsum nihil posse dicunt, p̄sertim
Mag;

Magister sententiarum pugnant Erasmo, imo uidentur
cum ipsis quoque pugnare, & sola uerbi controuersia
torqueri, contentionis cupidiores quam ueritatis, sicut
deceat Sophistas. Nam finge mihi sophistam minime
malum dari, cum quo semotus familiari colloquio
ista conferre & candidum ac liberum iudicium postulare
in hunc modum. Si quispiam tibi id liberum esse diceret, quod
sua uirtute non nisi in alteram partem possit, scilicet in
malam. In alteram uero, nempe in bonam partem, possit
quidem, sed non sua uirtute, imo alterius duntaxat iu-
xilio, possis etiam tenere risum amice. Nam sic lapis
dem ut truncum facile obtinebo habere lib. arb. ut quod
& sursum & deorsum uergere potest, sed ui sua, non
nisi deorsum, alterius uero solum auxilio sursum. Et
ut supra dixi, tandem dicemus, inuerso omnium linguarum
& uerborum usu. Nullus est oēs. Nihil est omnia, referens
ad alteram ad rem ipsam, alteram ad alienam quae adesse
sibi & accidere possit. Sic & lib. arb. nimium disputa-
do tandem per accides liberum faciunt, ut quod possit libe-
rari aliquando per alium. Quæstio autem est per se & de substantia
libertatis arbitrii. Hæc si soluenda est, nihil nisi ianis
uox lib. arb. reliqua fit, uelint, nolint. Deficiunt & in
hoc Sophistæ, quod libe. arbi. uim discernendi boni a
malo tribuunt. Item, regenerationem & inuolutionem
spiritus premunt, ac uelut externe auxilium illud alie-
num illi affingunt, de quo postea. Sed hæc de diffi-
nitione satis. Nunc argumenta uideamus, inflatus
ra inanem illam uoculam.

80 ¶ Primum est illud Ecclesiastici. 15. Deus ab ini-
tuo constituit hominem. & reliquit illum in manu consilii sui
Adiecit mandata & precepta sua. Si uolueris mandata
conservare, conservabunt te, & in perpetuum fidem placis
F 3 tam